

رشد منفی جمعیت و تاثیر آن بر کاهش تعداد سربازان

کاهش نرخ باروری و جمعیت اگرچه تاثیر مهمی در اقتصاد، تولید و چرخه فعالیتهای جامعه دارد اما بدون شک مشکل پنهانی که در اواخر دهه 90 بروز می‌کند کمبود نیروی نظامی آماده برای حراست از مرزها و کیان کشور است.

کاهش نرخ باروری و جمعیت اگرچه تاثیر مهمی در اقتصاد، تولید و چرخه فعالیتهای جامعه دارد اما بدون شک مشکل پنهانی که در اواخر دهه 90 بروز می‌کند کمبود نیروی نظامی آماده برای حراست از مرزها و کیان کشور است. مقامات انتظامی می‌گویند اگر روزی با کمبود سرباز مواجه شویم مدت خدمت وظیفه طولانی تر می‌شود. از سوی دیگر برخی کارشناسان هم پیشنهاد حرفه‌ای و شغل محسوب شدن سربازی را مطرح می‌کنند.

به گزارش خبرنگار مهر، اولین زمزمه های کمبود سرباز و کاهش تعداد سربازان همزمان با اصلاح قانون خدمت وظیفه عمومی به گوش رسید. قانونی که آبانماه سال 90 در مجلس شورای اسلامی تصویب و براساس آن 36 ماده از قانون سابق اصلاح و 30 ماده نیز الحاقی شد. همزمان با اجرای این قانون برخی از معافیت ها حذف و شرایط تعدادی از آنها نیز سخت تر شد. در آن زمان بود که همزمان با اعلام کاهش نرخ مولید زمزمه هایی مبنی بر کاهش سربازان شنیده شد. موضوعی که هیچگاه از سوی مسئولان ستادکل نیروهای مسلح نه رد و نه تأیید شد. براساس آخرین آمارهای اعلام شده سالانه نزدیک به 400 هزار نفر در کشور به خدمت وظیفه عمومی اعزام می شوند و نزدیک به 10 درصد جمعیت نیروهای اعزام شده نیز تا قبل از تغییر قانون معافیت پزشکی و کفالت دریافت می کردند. این در صورتی است که با کاهش میزان مولید در اواسط دهه 70 و 80 میزان اعزام مشمولان به خدمت وظیفه عمومی کاهش پیدا کرده است.

سرهنگ واعظی نژاد معاون امور معافیت ها و کفالت سازمان وظیفه عمومی در این باره به مهر می گوید: قانون خدمت وظیفه پس از 27 سال دارای تغییرات اساسی شد. آخرین بار این قانون در سال 1363 اصلاح و بازنگری شده بود. قانونی که در آبانماه سال 90 در مجلس شورای اسلامی تصویب و براساس آن 36 ماده از قانون سابق اصلاح و 30 ماده نیز الحاقی شد. اگرچه برخی معافیتهای حذف یا شرایط آن سخت تر شده است اما در برخی موارد مانند ایثارگران و مددجویان شاهد افزایش معافیت هستیم.

مهمترین موارد حذف شده یا تغییر کرده در خصوص کفالت یا معافیت های پزشکی

حذف معافیت 3 برادری
حذف معافیت 2 برادری
کاهش کسر خدمت ها از جمله کسر خدمت بسیجیان
سقف تحصیلی که به عنوان مثال در دوره دبیرستان از 24 سال به 20 سال کاهش یافت
افزایش سن نگهداری از پدر از 50 سال تمام به 65 سال
حذف معافیت هنگام ازدواج با دختران معلول
تغییرات معافیت پزشکی مانند افزایش نمره چشم یا معافیت چاقی و لاغری
حذف معافیت کفالت جد یا جده در صورت داشتن نوه دختر

24 ماه سربازی به خاطر کاهش مولید ذکور

در همین حال سردار موسی کمالی جانشین اداره منابع انسانی ستادکل نیروهای مسلح می گوید: شایعه کم شدن مدت خدمت وظیفه به علت کاهش مولید ذکور که به سن سربازی رسیده اند، صحت ندارد و اکنون شاهد کاهش مولید ذکور هستیم. اگر روزی با کمبود سرباز مواجه شویم مدت خدمت وظیفه براساس قانون 24 ماهه اجرا می شود. در همین حال دانشجویانی که از سال 83 برای تحصیل به خارج کشور رفته اند در صورت بازگشت به کشور ممنوع الخروج شده و باید به سربازی بروند. در حال حاضر نیز با کمبود مولید پسر روبرو هستیم که همین امر موجب شده است که تا پایان سال 93 تمامی کسر خدمت ها یا بخشی از آنها حذف و سربازی بار دیگر 24 ماهه شود.

دختران هم به سربازی بروند

در حالی که مسئولان از کاهش میزان مولید و احتمال افزایش مدت سربازی به 24 ماه خبر می دهند، رییس موسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور در باره هرم سنی و کاهش جمعیت می گوید: مشکل افزایش جمعیت نداریم. همین الان سالی حدود 900 هزار نفر به جمعیت ما اضافه می شود. نرخ رشد جمعیت ما هم اکنون ۱.۲۹ درصد است و اصلا مشکلی نیست. مشکل این است که چون نرخ باروری کل به زیر حد جانشینی آمده است و به حدود ۱.۷ فرزند به ازای هر زن رسیده ما در نسل آینده با مشکل عدم تعادل در ساختار سنی مواجه می شویم. در حدود سالهای 1415 و 1420 اتفاقی که برای

ما می افتد این است که نرخ رشد جمعیت به علت کاهش باروری که از سالهای قبل شروع شده و در حال حاضر نیز ادامه دارد، صفر می شود. نرخ رشد جمعیت ما از ۱.۲۹ درصد به صفر درصد می رسد و ثابت می ماند و بعد هم چون باروری کل زیر حد جانشینی است، نرخ رشد جمعیت منفی می شود و پس از آن قدر مطلق جمعیت نیز کاهش می یابد.

دکتر محمودی ادامه می دهد: تعداد تولدها در سال حدود یک میلیون و 400 هزار کودک است. اگر با همین روند کاهشی باروری مواجه باشیم تعداد تولد ها در سال 1420 به 770 هزار نفر کاهش خواهد یافت. یک راهکار این است که ارتش باید حرفه ای شود و یا اگر نخواهیم آن را حرفه ای کنیم یک راهکارش این است که خانم ها هم در سال های آینده به سربازی بروند. حرفه ای شدن سربازی چیزی بود که جناب آقای رضایی هم در تبلیغات انتخاباتی اش مطرح کرد. اگر نخواهید بپذیرید که خانم ها هم به سربازی بروند، حرفه ای شدن سربازی ممکن است دیگر یک انتخاب نباشد. تعداد تولد ها کم می شود و این اجازه نمی دهد که مدت زمان سربازی هم کم شود؛ ما کمبود سرباز خواهیم داشت. ساختار جمعیتی ما که تغییر کند به ناچار باید ساختار نظامی ما هم تغییر کند. ارتش حرفه ای و تغییر این ساختار هم هزینه بالایی دارد.

ضرورت اجتماعی برای اعمال معافیتها

در این میان اگرچه روند رو به نزول جمعیت کاهش کاهش تعداد سرباز را در پی دارد و حتی سیاست های تشویقی نیز در این حوزه برای افزایش رغبت جوانان به خدمت وظیفه یا بازگرداندن سربازان فراری و مشمولان غایب به کار گرفته شده است، اما به نظر می رسد هنوز هم هستند جوانانی که فکر می کنند نباید به سربازی بروند و عمر خود را در این راه طی کنند.

در این رابطه سردار حمید صدرالسادات رئیس سازمان وظیفه عمومی با تأیید کاهش میزان ذکور در سن سربازی می گوید: میزان موالید در کشور کاهش چشمگیری یافته است. برای اعمال معافیت ها یا باید ضرورت اجتماعی وجود داشته باشد و یا اینکه میزان موالید به نسبت نیاز آنقدر زیاد باشد که امتیازاتی داده شود و عده ای از خدمت نظام وظیفه معاف شوند که برای وضع قوانینی جدی شرایط سنجیده می شود. البته با توجه به تشدید برخورد با سربازان غایب و فراری، مشمولان فراری و غایب خود را برای سربازی معرفی می کنند.

نرخ منفی رشد جمعیت

در همین حال علی اکبر محزون مدیرکل دفتر آمار جمعیتی سازمان ثبت احوال کشور نیز در مورد کاهش جمعیت کشور و اثرات آن به مهر گفت: در سال 62 تا 65 انفجار جمعیتی در کشور رخ داد، اما در سالهای 71 تا 72 بر اساس تنظیم خانواده رشد موالید از 3.2 به 2.3 درصد رسید و این گونه توانستیم جمعیت را کنترل کنیم؛ اما از آن سال به بعد با سقوط آزاد جمعیت کشور روبرو شدیم، به طوریکه سرعت کاهش رشد جمعیت در ایران از سرعت کاهش رشد جمعیت متوسط جهانی قاره آسیا و همچنین 26 کشور منطقه مدیترانه شرقی بیشتر بوده است. این آمارها نشان می دهد نرخ رشد جمعیت کشورمان به شدت به سمت منفی شدن در حرکت است. در کشور ما خوشبختانه وضعیت جمعیتی نامناسب نیست و اکنون رشد جمعیت 1.3 است و رشد با فرزندآوری 1.79 است در حالیکه باید 2.3 باشد و اگر به فکر اصلاح سیاست های جمعیتی نباشیم قطعاً طی 20 تا 30 سال آینده با مشکلاتی که کشورهای دیگر رو به رو شده اند ما هم مواجه می شویم.

سربازی به عنوان شغل محسوب شود

دکتر محمود روح افزا جامعه شناس نیز در این باره می گوید: بحران جمعیت امروز یکی از مهمترین دغدغه ها و تهدیدهایی است که کشور با آن روبرو شده است. اگر نتوانیم این معضل را به خوبی مدیریت کنیم با مشکلات عدیده ای در آینده روبرو می شویم که یکی از آنها مقوله نیروی نظامی است. با توجه به کاهش موالید در سالهای 72 به بعد، زمینه های منفی این موضوع اکنون با کاهش پسران در سن سربازی خود را نشان می دهد. این در حالی است که در 5 سال آینده نیز با مشکل ازدواج این جوانان روبرو می شویم. جمعیت ایران رو به کهنسالی می رود و به نظر می رسد نمی توان با سیاستهای تشویقی کنونی و با توجه به معیشت و تورم انتظار داشت در کوتاه مدت این معضل 20 ساله رفع شود. مطمئناً تا 20 سال آینده با روند کاهشی وجود پسران و کمبود سرباز روبرو می شویم.

به گفته این جامعه شناس بهتر است از سربازان به صورت حرفه ای استفاده کنیم که این امر مستلزم نگاه حرفه ای به این دوران است. اگر مسئولان بتوانند اقداماتی را در دستور کار قرار دهند که طی دو سال سربازی، جوان حرفه و شغلی را فرا بگیرد می توان با این مشوق جوانان زیادی را به سمت انجام خدمت وظیفه عمومی سوق داد. در غیر این صورت جوان سرخورده شده و فکر می کند دو سال از عمرش را بیهوده تلف کرده است.